

Suomen kommunistisen puolueen
ELÄKEPOLIITTINEN OHJELMA

Suomen kommunistisen puolueen
ELÄKEPOLIITTINEN OHJELMA

Hyväksytty SKP:n keskuskomitean
kokouksessa elokuussa 2021

Saatteeksi

”Sosiaalipolitiikka syntyy ja kehittyy kapitalismissa luokkataistelun tuloksena valtion, so. hallitsevan luokan myönnytyksenä työväenluokalle tämän elintasoja ja sosiaalista turvaa koskevien vaatimusten tyydyttämiseksi ja hillitsemiseksi”. (Seppo Ruotsalainen, Sosiaaliturvapolitiikan teoria eri aikakausina. Kansaneläkelaitoksen julkaisuja M:61. Helsinki 1996, s. 32).

Suomen kommunistisen puolueen edellisestä virallisesta eläkepoliittisesta ohjelmasta vuodelta 1975 on kulunut jo 45 vuotta. Välissä on tosin ollut edustajakokousten yhteydessä esitettyjä, kuhunkin poliittiseen ja yhteiskunnalliseen tilanteeseen ajoittuneita eläkeohjelmia. Vuoden 1975 ohjelmassa pyrittiin kuitenkin luomaan laajempaa ja yleisempää kuvaa eläkepoliittisesta tilanteesta ja kommunistien vaatimuksista tilanteen korjaamiseksi.

Vaikka suomalainen yhteiskunta on 1970-luvun puolivälin jälkeen kokenut suuria muutoksia ja jopa mullistuksia, tuossa puheena olevassa SKP:n ohjelmassa on tuotu esiin yhä nykyhetken osuvia ja päteviä näkökohtia ja vaatimuksia. Vaikka tuon ajan työeläkerahastot olivat kooltaan lapsenkengissä nykyisiin verrattuina, kommunistit näkivät jo silloin, että ”koko työeläkejärjestelmä nykyisessä muodossaan onkin suurpääomalle varsin edullinen rahoituslähde”.

SKP:n ohjelmassa vuodelta 1975 todetaan myös työväenliikkeen perusasia, että ”Sosiaaliturva on syntynyt luokkataistelun kulussa, ... ja tuon taistelun jäljet näkyvät myös eläkejärjestelmämme viidakossa sen kaikkine epäkohtineen”.

Tämän käsillä olevan eläkepoliittisen ohjelman laatiminen annettiin puolueen vuoden 2016 edustajakokouksen päätöksellä SKP:n

eläkeryhmän tehtäväksi. Eläkepoliittiset kysymykset ovatkin kuluneiden vuosien aikana olleet puolueessa suhteellisen vahvasti esillä.

Tässä nyt julkaistavassa eläkepoliittisessa ohjelmassa on pyritty kiinnittämään huomio erityisesti eläkeläisten ja ikäihmisten kohdalla esiintyviin kipeimpiin taloudellisiin vaikeuksiin, joita itse järjestelmä on aiheuttanut. Samalla on pyritty tuomaan esiin ongelmien taustalla olevia tekijöitä tavanomaista laajemmin ja syvemmin. Näin on haluttu välttää puolueemme vaatimusten pelkkä luettelomainen esittäminen.

Tämän ohjelmaluonnoksen lopussa on esitetty tiivistetysti ja yhteenvedonomaaisesti SKP:n eläkepoliittiset vaatimukset ja tavoitteet 2020-luvun kynnyksellä.

Ohjelman laatimisesta ja suunnittelusta on vastannut puolueen Eläkeryhmä, jonka jäseninä ovat toimineet Seppo Ruotsalainen (puheenjohtaja), Kaija Kiessling, Arto Viitaniemi, Hannele Salava, Heikki Kurttila, Paavo Svänn ja Reijo Sutinen.

Eläkejärjestelmän historiallista taustaa

Suomalaisen valtiontasoisien eläkepolitiikan kaksi keskeistä eläkejärjestelmää ovat olleet kansaneläkejärjestelmä ja työeläkejärjestelmä.

Kansaneläkkeestä se alkoi

Ensimmäinen kansaneläkelaki hyväksyttiin eduskunnassa 27.4.1937 varsin suurella äänten enemmistöllä 169 -19. Laki vahvistettiin 31.5.1937, ja se tuli voimaan vuoden 1939 alusta. Kansaneläkelaitoksen toiminta alkoi 1937. Vuonna 1939 alettiin kerätä kansaneläkkeen vakuutusmaksuja. Ensimmäiset kansaneläkkeet tulivat maksuun työkyvyttömyyseläkkeinä 1942. Ensimmäiset vanhuuseläkkeet tulivat maksuun vuonna 1949.

Inflaatiokehitys mursi vuoden 1937 kansaneläkejärjestelmän

Merkittävimpanä vuoden 1937 kansaneläkelaisissa voidaan pitää sitä, että se ulotti vanhuus- ja työkyvyttömyysturvan kansanvakuutuksena koko kansaan. Jokainen oli velvollinen maksamaan yksilölliselle eläketililleen vakuutusmaksua. Vakuutusperiaatteen vuoksi 10 vuoden odotusaika tosin merkitsi, että lain ulkopuolelle jäivät kaikki vuonna 1883 tai sitä ennen syntyneet, ts. lain voimaan tullessa 55 vuotta täyttäneet.

Vaikka vuoden 1937 kansaneläkelaki oli selvä edistysaskel maassa aiemmin harjoitettuun tarveharkintaiseen ja köyhänapuun perustuvaan sosiaaliturvaan verrattuna, niin sota ja siitä aiheutunut nopea inflaatiokehitys mursivat vuoden 1937 järjestelmän peruselementin, säästöjärjestelmän.

Koska järjestelmä perustui pakkosäästämiseen, vakuutetut me-

nettivät inflaation seurauksena nopeasti puolet säästöistään, mikä vei pohjan kansaneläkejärjestelmän rahoitusperiaatteelta (Niemelä 1988, s.77). Eläkkeet ja muut lakeihin perustuvat avustukset eivät taanneet eläkkeensaajien toimeentuloa. Vuonna 1956 yli 90 % kansaneläkkeistä oli valtion ja kuntien maksamia harkinnanvaraisia lisäeläkkeitä ja vanhuus- ja työkyvyttömyysavustuksia.

Vuoden 1956 kansaneläkeuudistukseen ei taannut palkansaajille riittävää eläketurvaa

Kansaneläkejärjestelmä uudistettiin vuoden 1956 kansaneläkelaililla. Uudistuksen jälkeen kaikille tuli samansuuruinen peruseläke, jonka lisäksi vähävaraisille myönnettiin tukieläke. Täysi kansaneläke oli markkamääräisesti uudistuksen jälkeen aiempaan verrattuna kaksinkertainen, mutta kuitenkin edelleen varsin vaatimaton.

Myös vuoden 1956 kansaneläkeuudistus herätti alusta alkaen kritiikkiä. Kansaneläkkeen muututtua nyt tarveharkinta- ja tasa-eläkkeeksi ja ansiosidonnaisuuden poistuttua kansaneläkejärjestelmän ei katsottu takaavan palkansaajille riittävää eläketurvaa.

Kansaneläkejärjestelmässä on tapahtunut lukuisia muutoksia vuoden 1956 jälkeen. Vuosina 1980–1985 toteutettiin kansaneläkeuudistus useassa vaiheessa. Vuonna 1996 tehtiin merkittävä lainmuutos, jonka mukaan koko väestön kattava kansaneläkejärjestelmä muuttui vähimmäiseläkejärjestelmäksi eli kansaneläkkeitä ei enää maksettu kaikille. Uusi tukimuoto, takuueläke kaikkein pienituloisimmille, toteutettiin vuonna 2011.

Kansaneläkkeen saajien nykyinen asema on kestävä

Juha Sipilän hallituksen tehtyä vuoden 2017 alusta 0.85 prosentin leikkauksen kansaneläkkeisiin kansaneläkkeen täysi määrä oli vuonna 2020 yksin asuvalla 665,29 euroa ja avio- tai avoliitossa olevalla 593,97 euroa kuukaudessa. Takuueläkkeen täysi määrä oli vuoden 2020 tasossa 837,59 euroa, jonka saa vain, jos saajalla ei ole mitään

muita eläkkeitä.

Henkilö voi saada täyttä kansaneläkettä vain silloin, jos hänellä ei ole lainkaan työeläkkeitä tai jos niiden yhteismäärä ennen veroja on enintään 56,29 euroa/kk. Jos hänellä on työeläkkeitä enemmän, kansaneläke pienenee tai sitä ei saa lainkaan.

Suomessa asuvia kansaneläkkeen saajia oli vuoden 2018 lopussa yhteensä 572 000. Heistä kansaneläkkeen sai vähennettynä 495 000 ja täytenä 76 000 henkilöä. Takuueläkkeen saajia oli vuoden 2018 päättyessä 103 000.

SKP vaatii selvää parannusta kansaneläkkeisiin

Nykyisin (vuonna 2020) kansaneläkettä, erityisesti pelkkää kansaneläkettä ja takuueläkettä saavien kansalaisten taloudellinen asema on hyvin vaikea. Eläkeläistilaisuuksissa ja eläkeläisten kanssa keskustellessa nousee esiin näkemys, että kansaneläkkeellä ei yksinkertaisesti tule toimeen. Tämä on ymmärrettävää, sillä kansaneläkkeet ovat täysimääräisinäkin satoja euroja Euroopan unionin Suomelle määrittämän köyhyysrajan (1 200 euroa bruttona kuukaudessa) alapuolella.

On tullut hälyttäviä tietoja, että osalla ikäihmisistä ei ole varaa ostaa elämän jatkumiselle tärkeitä lääkkeitä. Tämä on YK:n ihmisoikeuksien julistuksen vastaista, sillä sen 3. artiklan mukaan kullakin yksilöllä on oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

Suomen kommunistisen puolueen SKP:n mukaan kansaneläkkeiden taso on niin paljon köyhyysrajan alapuolella, että eläkeläisten aseman parantamiseen eivät riitä pienet indeksitarkistukset. Kansaneläkkeiden taso seuraa nykyisin vain elinkustannusindeksiä. Tämän seurauksena eläkkeet jäävät yhä enemmän jälkeen sekä palkka- että hintakehityksestä.

SKP vaatii kansan- ja takuueläkkeisiin vähintään 200 euron väli-

töntä tasokorotusta kuukaudessa. Kansaneläkkeen taso on nostettava sellaiseksi että se takaa kohtuullisen toimeentulon. Vuonna 2021 tämä taso on noin 1200 € kuukaudessa. Kansaneläkelaitos on suoraan eduskunnan alainen, ja eduskunta voi tämän korotuksen halutessaan toteuttaa.

SKP vaatii myös, että kansaneläkkeitä vuosittain tarkistettaessa siirrytään seuraamaan palkansaajien yleistä ansiotasoindeksiä.

Puolueemme vaatii 70 vuoden iän ylittäneille, alle 1 200 euron kuukausituloilla eläville kansalaisille ilmaisia terveydenhoitopalveluita ja lääkärin määräämien lääkkeiden täysimääräistä korvaamista.

Työeläkkeensaajien asemassa ei siinäkään ole kehumista

Työeläkejärjestelmä toteutettiin 1960-luvun alussa ja se merkitsi toisen pakollisen vanhuus- ja työkyvyttömyysjärjestelmän luomista kansaneläkkeiden rinnalle. Työeläkejärjestelmässä eläkkeen suuruus määräytyy työntekijän työansioden ja työvuosien perusteella. Kun kansaneläkkeen tavoitteena on taata jokaiselle kansalaiselle perustoimeentulo, työeläkkeen tavoitteena on työelämässä saavutetun kulutustason turvaaminen.

Vuosina 1961- 62 säädettyjen alkuperäisten työeläkelakien jälkeen niihin on vuosien ja vuosikymmenten aikana tehty lukuisia muutoksia. Merkittävimpiä niistä ovat olleet täysimääräiseen vanhuuseläkkeeseen vaadittujen 40 palveluvuoden aleneminen 30 vuoteen ja vuotuisen karttumaprosentin nousu 1.5:een prosenttiin.

Vuonna 2018 eläkkeensaajia oli yhteensä noin 1.5 miljoonaa.

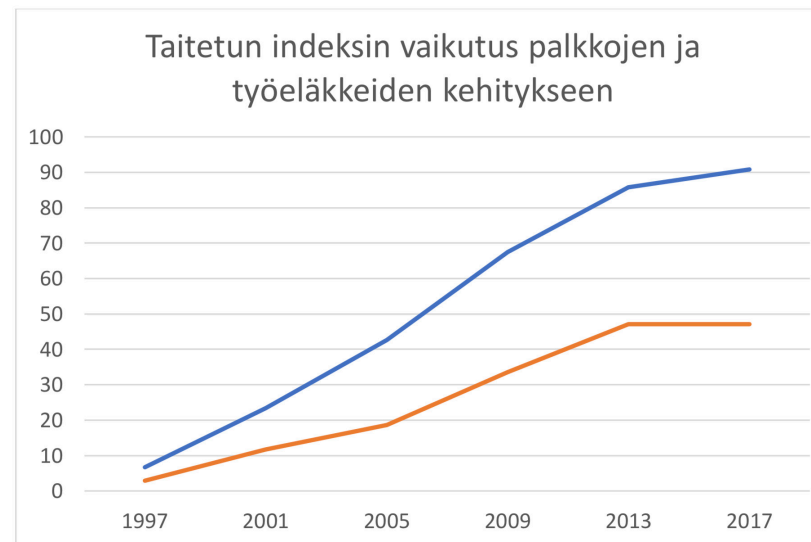
Vanhuuseläkettä saavia oli 1.3 miljoonaa. Eläketurvakeskuksen (ETK) tilastojen mukaan työeläkkeensaajista 60 prosenttia eli noin 864 000 eläkeläistä sai eläkettä bruttona alle 1500 euroa kuukaudessa. Korkeintaan 2 500 euron kuukausieläkkeeseen joutui tyytymään 88 prosenttia työeläkkeensaajista. Yli 2 500 euroa kuukaudessa saavia työeläkkeensaajia on 12 prosenttia eläkkeensaajista. Suurituloisia yli 5 000 euroa kuukaudessa saavia on 1 prosentti eläkeläisistä.

Vuonna 2020 keskimääräinen työeläke oli 1762 euroa kuukaudessa. Miesten keskieläke oli ETK:n mukaan 1983 euroa ja naisten 1579 euroa kuukaudessa. Naisten eläke oli siis viidenneksen pienempi kuin miesten. Perustuslain 6 §:n mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen tai iän perusteella.

Taitettu indeksi syö eläkeläisten pöydistä

Työeläkkeensaajia kuritetaan ja köyhdytetään niin sanotulla taitetulla indeksillä. Kun nykyinen työeläkejärjestelmä toteutettiin 1960-luvun alussa, säädettiin, että työeläkkeiden koko ja kehitys sidotaan tiiviisti eli sataprosenttisesti työansioiden kehitykseen. Mieltänsä ”hätätilahallituksen” aikaan vuonna 1977 siirryttiin käyttämään puoliväli-indeksiä 50/50, jossa palkkojen kehitys ja hintojen kehitys huomioitiin yhtä suurilla painoarvoilla. Tämä vaikutti vuosien mittaan siihen, että työeläkkeet alkoivat jäädä jälkeen palkkakehityksestä. Kuitenkin vielä pahempaa oli tulossa.

Vuonna 1996 siirryttiin Paavo Lipposen johtaman hallituksen toimesta ”taitettuun indeksiin”, jossa palkkojen muutoksen paino eläkkeeseen on enää 20 ja hintojen 80 prosenttia. Tämän seurauksena sama työeläke, joka vuonna 1996 oli 60 prosenttia työpalkasta, on nykyisin vain 46-47 prosenttia tuosta vastaavasta työstä maksettavasta palkasta. On esitetty myös laskelmia, joiden mukaan vuonna 1995 eläkkeelle jääneen työeläkeläisen nykyeläke olisi vain 40 prosenttia tuossa samassa työssä jatkaneen nykypalkansaajan palkasta.

Kuvio kertoo, että palkat ovat vuodesta 1995 vuoteen 2017 nousseet 91 prosenttia ja työeläkkeet 47 prosenttia.

Taitettu indeksi on johtanut siihen, että mitä vanhemmaksi eläkkeensaaja tulee, sitä pienemmäksi hänen eläkkeensä ostovoima kutistuu, ja sitä vaikeammaksi hänelle tulee elintarpeiden ja jopa elintärkeiden lääkkeiden hankkiminen. Yli 75-vuotiaiden eläkeläisten iän mukana tapahtuva köyhtyminen on Suomessa EU-maiden jyrkintä. Kyseessä on ikäsyrintä, joka on Suomen perustuslain 6§:n vastaista.

Työeläkkeiden taitettu indeksi merkitsee, että eläkkeiden taso jää jatkuvasti palkkakehityksestä jälkeen. Eläketurvakeskus on laskenut, että vuodesta 1996 lähtien, taitetun indeksin seurauksena eläkeläiset ovat saaneet yhteensä noin sata miljardia euroa vähemmän eläkettä verrattuna siihen, että tuona aikana olisi sovellettu ansiotasoindeksiä. Samaa aikaan eläkeyhtiöiden omaisuus on paisunut yli 200 miljardiin euroon.

Elinaikakerroin syö nuorempien ikäluokkien eläkkeitä

Tällä hetkellä nuorempia ikäluokkia uhkaa taitetun indeksin ohella myös eläkkeitä heti lähtötasossaan alentava elinaikakerroin. Elinaikakerroin sisällytettiin vuoden 2005 eläkeuudistukseen ja sen tarkoituksena on pienentää väestön ikääntymisestä aiheutuvaa eläkkeiden ”menorasitusta”.

Elinaikakerroin leikkaa tuntuvasti erityisesti nuorempien ikäluokkien tulevia eläkkeitä. Elinaikakerroin on vuoden 2010 alusta alkanut vaikuttaa ensimmäiseen eli vuonna 1948 syntyneiden alkaviin eläkkeisiin noin yhden prosentin alenemalla bruttoeläkkeen määrästä.

Elinaikakerroin syö väestön ikääntymistä seuraten vuosi vuodelta yhä nuorempien ikäluokkien eläkkeitä. Leikkauksen aiheuttaman menetyksen eläkkeen koossa voi korvata tekemällä lisätyötä kunkin ikäluokan kohdalla säädetyn vanhuuseläkeiän alarajan jälkeen. Vuoden 2017 eläkeuudistuksen jälkeen vanhuuseläkeiän alaraja on esimerkiksi 1957 syntyneiden

kohdalla 63 vuotta 9 kuukautta. Uusi vuodelle 2019 vahvistettu elinaikakerroin pienentää vuonna 1957 syntyneiden vuonna 2019 tai sen jälkeen alkavia työeläkelain mukaisia vanhuuseläkkeitä runsaalla 4 prosentilla.

SKP suhtautuu torjuvasti elinaikakertoimen nykykäytäntöön, jossa työntekijän tulee valita kahden pahan eli elinikäisen työajan pidentämisen tai tulevan eläkkeen pysyvän pienenemisen väliltä. Lisäksi nuorempia työntekijöitä kiusaa elinaikakertoimen ohella sama lisäviitsaus kuin nykyeläkeläisiäkkin eli taitettu indeksi. Huolestuttavaa on lisäksi, että elinaikakerrointa sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeisiin.

SKP katsoo, että maan hallituksen tulee keskittää voimat uusien työpaikkojen luomiseen erityisesti nuorille työntekijöille. Korkealla tasolla olevaa nuorisotyöttömyyttä ei torjuta sillä, että yritetään väkisin ja mekaanisella ratkaisulla pysyttää töissä ikääntyneet ja sairaat työntekijät.

Eläkeläisten köyhtymiskierre on hälyttävä

Vuoden 2019 tasossa valtaosa 1,5 miljoonasta eläkkeensaajasta on pienituloisia. Vanhuuseläkeläisiä on 1,3 miljoonaa. Heistä 470 000 eli yli kolmasosa elää EU:n määrittämän köyhyysrajan (1200 euroa bruttona kuukaudessa) alapuolella. Arvioiden mukaan 40 prosenttia leipäjonon asiakkaita on eläkeläisiä ja suurin osa heistä on naisia. Sukupuolella on merkittävä vaikutus eläkeläisköyhyyteen. Etenkin yksinasuvissa naisten osuus painottuu vahvasti ja koska he elävät pidempään, ehtii myös taitettu indeksi vaikuttaa heihin kauemmin edelleen pahentaen tilannetta. Naisten työeläkkeet ovat myös miesten työeläkkeitä pienempiä.

Ikäihmiset köyhtyvät vanhetessaan. Mitä vanhempi ihminen on, sitä köyhempi hän on. Heti eläkkeelle päästyä alkaa ”palkanalennus”, joka taitetun indeksin vuoksi jatkuu koko loppuiän. Eläketaso laskee parissa vuosikymmenessä 40 prosenttiin ansaitusta keskipalkasta.

Suomalaisen työeläkejärjestelmän negatiivinen erityispiirre on, että se synnyttää lisääntyvää köyhyyttä ja eriarvoisuutta.

Eläkeläisten köyhyysriski on pysyvä ja iän myötä paheneva. Kun 65-vuotiaista 7 % elää köyhyysrajan alapuolella, niin yli 75-vuotiaista jo 20 %, yli 85-vuotiaista lähes 30 % ja 100-vuotiaista melkein puolet.

Eläkeyhtiöt lihovat ja eläkeläiset laihtuvat!

Suomessa työeläkkeitä maksavat siihen erikoistuneet vakuutusyhtiöt, työeläkeyhtiöt ja säätiöt. Niitä on nykyisin (vuonna 2021) yhteensä 27. Niiden toiminta rahoitetaan työeläkemaksuilla, joita työntekijät ja työnantajat maksavat. Yritys voi valita, mihin eläkeyhtiöön se ohjaa omat ja työntekijöidensä maksamat työeläkemaksut. Valittu eläkeyhtiö maksaa yrityksen entisten työntekijöiden eläkkeet.

Työeläkerahastojen varat kasvoivat pandemiasta huolimatta vuonna 2020 noin kuudella miljardilla eurolla ja olivat mainitun vuoden lopussa yhteensä 221 miljardia euroa (lähde: Eläketurvakeskus ETK ja Työeläkevakuuttajat TELA). Summa oli noin nelinkertainen Suomen valtion vuosibudjettiin ja kaksinkertainen Suomen valtionvelkaan verrattuna. On esitetty arvioita, että eläkerahastot olisivat Suomen valtionvelan ja korkean luottoluokituksen vakuutena. Vuosina 1995–2017 on rahastojen kasvu ollut keskimäärin 7,5 miljardia euroa vuodessa joten on turha väittää, että rahastot tyhjenisivät suuren eläkerasituksen vuoksi.

SKP vaatii suhteettoman suuriksi paisuneiden eläkerahastojen korkotuottojen käyttämistä erityisesti pienempien eläkkeiden korottamiseen.

Kansainvälisesti katsoen Suomen työeläkejärjestelmä on erikoinen ja se on myös herättänyt arvostelua. Suomen liittyessä vuonna 1995 Euroopan Unioniin kiisteltiin pitkään siitä, hyväksyttäisiinkö Suomen työeläkejärjestelmä osaksi EU:n sosiaalipoliittista ”koria”. Katsottiin, että Suomen työeläkejärjestelmä ei ole sosiaalipoliittikkaa,

vaan lähinnä talouspolitiikkaa. Kokemus on sittemmin osoittanut, että suomalaisen eläkejärjestelmän sisältöä on säädellyt korostuneesti talouspolitiikka, jopa pörssipoliittikka.

Eläkeyhtiöt laittomuuden tiellä

Suomen työeläkejärjestelmä on johtanut myös laittomuuksiin. Eläkeyhtiöt kilpailevat keskenään yritysasiakkaista. Eläkeyhtiöt ovat niin sanottujen hyvinvointirahojen palautuksina käyttäneet satoja miljoonia euroja julkisia varoja eli työntekijöiden ja työnantajien koamia eläkevaroja yritysten ”voiteluun” saadakseen nämä yritykset ja niiden työntekijät asiakkaikseen. Nämä yhtiöiden ja yritysten väliset sopimukset ovat tapahtuneet pitkälle salassa ja ovat siten laittomia. (Tuomo Pietiläinen Helsingin Sanomat 14.9.2016).

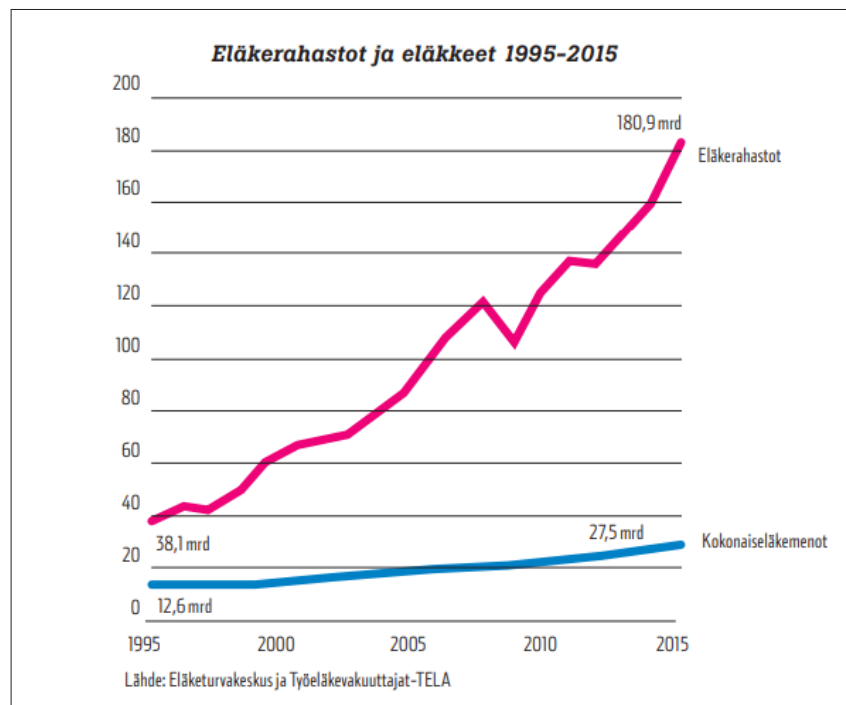
Edellä mainituilla keskinäisillä sopimuksilla kohotetaan erityisesti suuryritysten kilpailukykyä. Samalla erityisesti suurten eläkeyhtiöiden (kuten Varma ja Ilmarinen) tuotto-odotukset eli voitot kohoavat siksi, että menestyvät teollisuus- ja muut jäsenyritykset tuottavat niille korkeampia työeläkemaksuja.

Kiihkeä kilpailu on menossa sekä eläkeyhtiöiden että yritysten ja tuotantolaitosten kesken. Näin sinetöityy eläkeyhtiöiden ja reaali-talouden yritysten taloudellinen ja ensisijaisesti voittoa tavoitteleva luonne. Kielteinen puoli asiassa on, että eläkeläisten etujen (eläkkeiden) puolustaminen on jäänyt toissijaiseen asemaan, vaikka sen pitäisi olla eläkejärjestelmän ensisijainen tehtävä. Valvova viranomainen, Suomen Finanssivalvontakin (Fiva), on ollut hyvin vastahakoinen puuttumaan näihin laittomuuksiin.

Suomen kommunistinen puolue SKP vaatii, että nykyiset työeläkeyhtiöt yhdistetään ja varojen käyttö saatetaan demokraattiseen valvontaan, johon osallistuvat ammattiyhdistysliikkeen, eduskunnan ja eläkeläisjärjestöjen valitsevat edustajat. Puolue vaatii eläkeyhtiöiden kansallistamista. On syytä ottaa huomioon, että eläkeyhtiöiden hal-

lussa olevat varat eivät ole yhtiöiden omia, vaan ne ovat eläkeläisiltä koottuja ja eläkkeisiin tarkoitettuja varoja.

Eläkerahastot kasvoivat vuoden 1995 36 miljardista eurosta vuoden 2017 202 miljardiin euroon. Samaan aikaan vuosittain maksetut työeläkkeet kasvoivat 7,5 miljardista 26 miljardiin euroon. Vuonna 2017 rahastojen arvo oli kohonnut kahdeksankertaiseksi verrattuna samana vuonna maksettujen työeläkkeiden määrään (Lähde ETK). Vuoden 2021 kesäkuussa eläkerahastojen arvo oli kohonnut 241 miljardiin euroon

Kamppailuun eläkeläisten rinnalle!

Puolueisiin sitoutumaton Suomen Senioriliike (SSL) käynnisti syyskuussa 2015 kansalaisaloitteen alkuperäisen ansiotasoindeksin palauttamiseksi työeläkkeisiin. Aloitteen tuki-ilmoitusten keruuajan päättyessä maaliskuussa 2016 ilmoituksia oli kertynyt 84 820.

Suomen kommunistinen puolue SKP oli ainoa puolue, joka kannatti kansalaisaloitetta ansiotasoindeksin palauttamiseksi työeläkkeisiin.

Maaliskuussa 2017 eduskunta hylkäsi yksimielisesti täysistunnonsa seniorikansalaisten tekemän lakialoitteen eli eduskunta käänsi kylmästi selkensä eläkeläisille. Aloitteessa esitettiin työeläkkeiden tarkistusindeksin muuttamista taitetusta indeksistä takaisin ansiotasoindeksiksi.

Ay-liikkeen ja koko vasemmiston tultava mukaan!

Taitetun indeksin säilyttämistä kannattavat tahot, joihin ovat etunenässä kuuluneet Eläketurvakeskus ETK ja Työeläkevakuuttajat Tela, käynnistivät kansalaisaloitteen käsittelyn aikana suoranaisen parjauskampanjan ansiotasoindeksin palauttamista vaativia vastaan väittäen muun muassa, että nykyeläkeläiset tuolla vaatimuksellaan ”syövät lastemme ja lastenlastemme pöydistä”.

Erityistä kummastusta herätti eläkkeensaajien keskuudessa se, että keskeiset ay-johtajat SAK:n puheenjohtajan Jarkko Elorannan, STTK:n puheenjohtajan Antti Palolan ja erityisesti Akavan puheenjohtajan Sture Fjäderin johdolla pitivät suoranaisia palopuheita työeläkkeiden ansiotasoindeksiä vastaan.

SDP ja vasemmistoliitto harhapolulla

Hämmästyttävää on myös, että molempien vasemmistopuolueiden

SDP:n ja Vasemmistoliiton johto asettui vastustamaan ansiotasoindeksiä vaatinutta kansalaisaloitetta. SDP:n kansanedustaja Tuula Haatainen toimi eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden puheenjohtajana, joka oli keskeisessä asemassa silloin kun eduskunta päätti hylätä lähes 85 000 tuki-ilmoitusta koonneen kansalaisaloitteen.

Vuonna 2017 julkaistussa Vasemmistoliiton eläkepoliittisessa ohjelmassa todetaan suoraan, että liitto ei ole enempää palkkaindeksin kuin puoliväli-indeksinkään takana, vaan ainoastaan ”suhtautuu avoimesti indeksijärjestelmän kehittämiseen”.

SDP:n ja Vasemmistoliiton kanta tuntuu lähes käsittämättömältä sitä taustaa vasten, että taitettu indeksi on eläkeläisköyhyyden syvenemisen eräs keskeinen syy.

Puolueisiin sitoutumaton Suomen Senioriliike teki vuonna 2018 uuden kansalaisaloitteen niin sanotun puoliväli-indeksin (50/50) toteuttamiseksi työeläkkeisiin. Tässä mallissa palkka- ja hintakehitys huomioitaisiin eläkkeitä vuosittain tarkistettaessa yhtä suurina (50/50). SKP tuki välivaiheena myös tätä aloitetta, joka ei kuitenkaan saavuttanut 50 000:n kannatusilmoituksen rajaa, mikä olisi ollut ehtona aloitteen eduskuntakäsittelylle.

Eläkeläisköyhyyden torjuntaohjelma toteutettava!

SKP vaatii työeläkeindeksin palauttamista työeläkkeisiin. Samalla puolue korostaa, että köyhyys on tunkeutunut niin syvälle eläkeläisten ja ikäihmisten arkeen, että sen torjuminen vaatii tavanomaista järeämpiä toimenpiteitä. Me kommunistit vaadimme maan hallitusta ja eduskuntaa pikaisesti luomaan valtakunnantason eläkeläisköyhyyden torjuntaohjelman. Lähtökohtana tähän on SKP:n jo aiemmin esittämä vaatimus verottoman 1200 euron perusturvan takaamisesta kuukaudessa niille avuntarpeessa oleville kansalaisille, joiden muut tulot eivät tuohon summaan yllä.

SKP vaatii, että maan hallituksen on ryhdyttävä tosissaan eläke-

läisköyhyyden torjumiseen. On lopetettava eläkeläisten torjuminen ja torjuttava heihin kohdistunutta köyhyyttä. Muun muassa kansaneläkeindeksin jäädytykset ja leikkaukset, palvelumaksujen suuret korotukset, sekä sairausvakuutuskorvausten leikkaukset ovat kiristäneet heikoimmin pärjäävien eläkkeensaajien taloudellista asemaa.

Erilaisten hoivavastuiden vaikutukset on korvattava ihmisille niin, ettei niistä aiheudu kohtuuttomia heikennyksiä työeläkkeeseen. Samoin on luotava malli, joka kompensoi työttömyyden vaikutuksia eläkkeisiin. Työttömyys ei ole työttömän vaan järjestelmän syy, eikä sen kuluja tule maksattaa työntekijöillä.

Jako- vai rahoitusmenetelmä?

Eläkkeiden rahoitus tapahtuu jakojärjestelmällä ja/tai rahastoivalta menettelyllä. Ensiksi mainittu tarkoittaa, että kunkin vuoden maksussa olevat eläkkeet rahoitetaan saman vuoden sisään tulevilla työeläkemaksuilla. Rahastoiva periaate tarkoittaa, että osa työeläkemaksuista ja aiemmin kerätyistä rahastoista rahastoidaan eli investoidaan ja sijoitetaan kasvattamaan uusia tuottoja.

Lakisääteliset työeläkkeet rahoitetaan Suomessa pääasiassa jakojärjestelmällä eli kunkin vuoden työeläkemaksuilla. Vuosittain maksetut työeläkkeet on vuodesta 1996 lähtien joka vuosi (2-3 vuotta lukuunottamatta) pystytty maksamaan vuosittain sisään tulleista työeläkemaksuista koskematta juurikaan eläkerahastoihin.

Itsensä työllistäjän ongelmana pienistä tuloista johtuva alivakuutus

Moni itsensä työllistäjä alivakuuttaa eläketurvansa. Itsensä työllistäjä on monipuolinen käsite, joka pitää sisällään muun muassa yksityistä, freelancereita, ammatinharjoittajia, alustatalouden parissa työs-

kenteleviä, apurahansaajia ja näiden ryhmien erilaisia yhdistelmiä.

Itsensä työllistäjä kokee usein olevansa pakkoyrittäjä ja työskentelee yrittäjänä vain, koska palkkatyötä ei ole ollut saatavilla. Yrittäjät jatkavat työskentelyä pidempään kuin palkansaajat ja yrittäjien vanhuuseläke on keskimäärin pienempi kuin palkansaajien.

Uuden ongelman osaltaan luo alustatalouden yleistyminen. Alustatalouden piirissä toimivien yritysten liiketoimintamallin ytimessä on usein suora työntekijöiden oikeuksien polkeminen. Monet yritykset eivät olisi kannattavia, mikäli ne maksaisivat työn tekemisestä aiheutuvat palkat ja sosiaaliset kulut täysimääräisesti. Työsuhdeturva on ulotettava lailla myös alustatyöntekijöihin, jolloin eläkevakuutusmaksu tulee maksettua asianmukaisesti.

Eläkejärjestelmä on uudistettava!

Historiallisesti on huomionarvoista, että SKP-SKDL ei hyväksynyt 1960-luvun alussa säädettyä työeläkelakia, jolla nykyinen työeläkejärjestelmä luotiin. Vuoden 1961 työeläkelain eduskuntakäsittelyssä niin sanottua Kokkolan (SDP) lakialoitetta tukivat voimakkaimmin sosiaalidemokraatit ja kokoomus, eikä maalaisliittokaan ollut aloitteen hylkäämisen kannalla.

Kommunistit ja kansandemokraatit vastustivat edellä mainitun lain hyväksymistä. Heidän mukaansa työeläkelain mukainen eläketurva olisi pitänyt alusta alkaen ulottaa kaikkiin työsuhhteessa oleviin työntekijöihin. Lisäksi arvosteltiin työeläkkeiden rahastoivaa järjestelmää, varsinkin, kun kansaneläkejärjestelmässä oli juuri 1957 päästy siitä eroon. SKP:n edustajien mukaan työeläkevakuutus olisi pitänyt järjestää jakojärjestelmän mukaan keskitetysti ja antaa se Kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi, kuten Ruotsissakin oli tehty lisäeläkejärjestelmän osalta (Heikki Niemelä: Suomen kokonaiseläkejärjestelmän muotoutuminen. Väitöskirja. Kansaneläkelaitoksen julkaisuja 1988, s.124).

SKP:n vuoden 1961 työeläkelakiin omaksuma kielteinen kanta oli tulevaa kehitystä ajatellen perusteltu, sillä maksussa olevien eläkeiden rahoitukseen on jatkossa riittänyt pääasiassa jakojärjestelmä. Edellä mainittu SKP:n eduskuntakäsittelyssä vuonna 1961 esittämä vaatimus, jonka mukaan työeläkevakuutus olisi pitänyt järjestää jakojärjestelmän mukaan keskitetysti ja antaa se Kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi, on edelleen ajankohtainen. Vaatimus on yhdensuuntainen työväenliikkeen perinteisen kannan kanssa, jonka mukaan valtion rooli on keskeinen sosiaaliturvan toteutuksessa.

Vanhan työväenpuolueen viitoittamalle tielle!

Jo Suomen vanha työväenpuolue esitti Forssan puoluekokouksessa vuonna 1904 vaatimuksen yleisestä, valtion hoitamasta eläkevakuutuksesta. Kommunistit ja koko kansandemokraattinen liike pyrkivät myöhemmin 1950-luvulla uuden kansaneläkelain käsittelyn yhteydessä sellaiseen ratkaisuun, jossa kansaneläkelaista muodostuisi perusta koko eläkejärjestelmälle.

Kansanvaltainen eläkepolitiikka kärsi tappion 1960-luvun alussa, kun työeläkejärjestelmä pystytettiin valtion kansaneläkejärjestelmästä täysin erilleen. SKDL:n eduskuntaryhmä vaati työeläkejärjestelmää kansaneläkelaitoksen hallintaan. Kaikki muut puolueet kuitenkin hyväksyivät enemmistöllään sosialidemokraattisen kansanedustajan aloitteen pohjalta työntekijäin eläkelain (TEL), jolla työeläkejärjestelmä annettiin suurpääoman hallintaan.

SKP-SKDL toisti vuoden 1975 eläkepoliittisessa ohjelmassaan vaatimuksen, jonka mukaan yhteiskunnallisesti hallittua kansaneläkejärjestelmää on kehitettävä peruseläkejärjestelmänä ja kaikki eläkkeet sekä eläkevarat on keskitettävä valtion sosiaaliturvalaitoksen hoitoon.

Tämän päivän 2020-luvun Suomen kommunistinen puolue yhtyi edellä mainittuun, puolueen lähes 50 vuotta sitten esittämään vaatimukseen. Tuo vaatimus on ajankohtainen kahdesta syystä. Ensinnäkin

näkin työeläkkeiden historia on osoittanut, että jakoperiaate (jossa kunkin vuoden eläkkeet maksetaan samaan aikaan perittävillä työeläkemuksilla) riittää käytännössä varmistamaan eläkejärjestelmän riittävän rahoituksen. Toinen syy on, että eläkerahastojen kasvu on karannut kokonaan käsistä ja että tuohon ilmiöön liittyy vakava riski.

Eläkepommei ei piile suurissa eläkkeissä vaan ylisuurissa eläkerahastoissa

Mitä suuremmiksi eläkerahastot paisuvat, sitä suuremmaksi kasvaa riski rahastojen arvon romahtamisesta. Finanssikriisin iskiessä nuo rahastot voivat dramaattisesti vähetä ja jopa vaarantaa eläkejärjestelmän pysyvyyden.

Aiemmin puhuttiin ja peloteltiin pitkään ”eläkepommilla” eli eläkevarojen loppumisella liian suurten eläkemenojen seurauksena. Ongelma ei kuitenkaan piile liian suurissa eläkkeissä, sillä suuret ikäluokat ovat valtaosaltaan jo eläkkeellä, eikä mitään pommia ole ollut havaittavissa. Todellinen pommi saattaa olla eläkerahastojen ylettömässä kasvussa. Eläkevaroista on yli 150 miljardia euroa sijoitettu ulkomaille, koska rahat ”eivät mahdu” Suomeen.

Eläkerahastojen korkotuotot käytettävä pienten eläkkeiden korottamiseen !

Talous- tai finanssikriisin sattuessa eläkerahat ovat parhaassa tallessa silloin kun ne ovat eläkeläisten itsensä hallussa. Kun pieneläkeläisillä on enemmän rahaa käytössään, tuo raha menee monessa tapauksessa suoraan kulutukseen ja sitä kautta talouden elvyttämiseen sijaan, että huomattavan suuri osa eläkerahoista on nyt epävarmoissa sijoituskohteissa veroparatiiseissa.

SKP vaatiikin ylettömän suuriksi paisuneiden eläkerahastojen korkotuottojen käyttämistä pienten eläkkeiden korottamiseen.

SKP vaatii laajaa eläkeuudistusta. Poliittisten päättäjien on myönnettävä, että 1960-luvun alussa tehdyssä työeläkeuudistuksessa teh-

tiin virhe kun työeläkejärjestelmä pystytettiin valtion kansaneläkejärjestelmästä täysin erilleen ja kun työeläkejärjestelmä annettiin suurpääoman hallintaan.

SKP vaatii uuden kansaneläkejärjestelmän varaan rakentuvan demokraattisesti hallitun järjestelmän luomista.

Eläkeläisten etu on jätetty taka-alalle

Palkka – ja eläkepolitiikan taustalla on taloudellisen voittotason kohtamispyrkimys, jota suurpääoma toteuttaa painamalla työvoiman arvoa (palkkoja, eläkkeitä ja sosiaalietuuksia) alaspäin. Tämä ilmiö toteutuu eläkepolitiikassa erityisesti työeläkkeiden kohdalla, jotka itse asiassa ovat jatkettua palkkaa. Työeläkkeiden niin sanottu ”taitettu indeksi” on eräs vipusin, jolla voitto- eli tuottotasoa kohotetaan. Eläkerahastojen ensisijainen intressi eivät ole eläkkeet ja niiden korottaminen, vaan keskeinen intressi on tuottojen eli voiton tason ylläpitäminen vuodesta toiseen vähintään entisellä tasolla.

Kysymys on siitä, että vaikka eläkerahastojen tuoton osalta on saavutettu määrätty korkeampi tuottotaso, niin siitä ei pääoman näkökulmasta ole varaa tulla alaspäin, sillä olennaista eivät enää ole rahamäärät vaan olennaista on, että voittotaso ei saa laskea.

Eläkerahastojen kasvattaminen johtanut eläkkeensaajien köyhtymiseen

Edellä sanotusta on tuloksena kaksi kehitystrendiä: toinen on eläkerahastojen jatkuvan kasvun käyrä ja toisena eläkeläisten köyhtymistä kuvaava käyrä. Pelkistäen voidaan sanoa, että eläkerahastojen kasvun ehtona ja edellytyksenä on eläkkeensaajien köyhtyminen.

Taitetun indeksin kautta saaduilla ”säästöillä” lihotetaan eläkerahastoja. Kun väitetään, että eläkevarat eivät riitä nykytasoisten eläk-

keiden maksamiseen ja jopa loppuvat tulevaisuudessa, niin todellisuudessa kysymys on siitä, että eläkevarat eivät pääoman näkökulmasta ”riitä” eläkerahastojen tuottotason säilyttämiseen ja korottamiseen. Taitetusta indeksistä on tullut eräs välttämätön ehto, jolla pyritään varmistamaan tuotto- eli voittotason säilyminen vuodesta toiseen.

Eläkeläisten kurittaminen lopetettava!

Työeläkkeitä koskeva ”taitettu indeksi” on osa eläkeyhtiöiden voiton (tuoton) kohotusyritystä ja samalla nimenomaan eläkkeiden ostovoiman heikentämistä. Voiton suhdeluvun kohottamispyrkimys koskee sekä palkan- että eläkkeensaajia ja kysymys kuuluu, miksi se koskee kipeämmin eläkkeensaajia.

Vastaus on, että markkinataloudessa kovimmat iskut kohdistetaan heikompiin osiin juuri kohteen helppouden ja puolustuskyvyttömyyden vuoksi. Työväenluokan kahdesta osasta (palkansaajat- eläkeläiset) taitetun indeksin ansa on viritetty eläkeläisille. Viimeksi mainittujen kannalta tilannetta vaikeuttaa se, että työnantajapiirien ja eläkeyhtiöiden vastustuksen ohella huomattava osa työväen- ja ay-liikkeen johtoa suhtautuu kielteisesti eläkkeensaajien vaatimukseen ansiotasoindeksin osittaisestakin palauttamisesta työeläkkeiden tarkistukseen.

Yhteenveto:

SKP:n eläkepoliittiset vaatimukset tiivistetysti:

Kansaneläkkeen täysi määrä on tällä hetkellä (vuoden 2021 tasossa) yksin asuvalla 665 euroa ja avio- tai avoliitossa olevalla 594 euroa kuukaudessa. Takuueläkkeen täysi määrä on 837 euroa/kk, jonka saa vain jos saajalla ei ole mitään muita eläkkeitä.

SKP vaatii välittömänä ja kiireellisenä toimenä tuntuvaa ja vähin-

tään 200 euron korotusta kansan- ja takuueläkkeisiin. sekä kansaneläkkeen korottamista vähintään 1 200 euroon (vuoden 2021 taso).

Työeläkkeensaajista 60 prosenttia eli noin 864 000 eläkeläistä saa eläkettä bruttona alle 1500 euroa kuukaudessa. Vuonna 2020 keskimääräinen kokonaiseläke oli 1762 euroa kuukaudessa. Miesten keskieläke oli 1983 euroa ja naisten 1579 euroa kuukaudessa.

SKP vaatii alun perin käytetyn ansiotasoindeksin palauttamista eläkeindeksiksi. Miesten ja naisten eläkkeiden eroa on tasattava naisköyhyyden vähentämiseksi. Työttömyyden, perhevapaiden, maksuttoman hoivatyön ja pätkätöiden vaikutusta eläkkeisiin on kompensoitava valtion toimesta.

Myös kansaneläkkeet tulee tarkistaa ansiotasoindeksin mukaan. Työeläkerahastojen varallisuus on 241 miljardia euroa (kesäkuun lopussa 2021) eli 4 kertaa Suomen valtion vuosibudjetti. SKP vaatii suhteettoman suuriksi paisuneiden eläkerahastojen korkotuottojen käyttämistä erityisesti pienempien eläkkeiden korottamiseen.

Eläkeläisköyhyys on yleisintä vanhimmissa ikäluokissa ja etenkin yksinasuvilla naisilla, sekä työkyvyttömyyseläkkeelle joutuneilla. Yli 75-vuotiaiden köyhtyminen on Suomessa EU-maiden jyrkintä. SKP vaatii maan hallitusta ja eduskuntaa luomaan pikaisesti valtakunnantason eläkeläisköyhyyden torjuntaohjelman. Lähtökohtana on puolueemme vaatimus 1200 euron perusturvan toteuttamisesta verottomana kuukaudessa kaikille niille, jotka eivät muutoin tuohon summaan yllä.

Kommunistinuoret ovat eläkepolitiikkaa koskevassa kommentissaan todenneet, että eläkeläisköyhyyden kontrasti pienen eliitin nauttimiin ylisuuriin eläkkeisiin on valtava, ja tuloeroa on vähennettävä myös rajoittamalla kaikkein suurimpia eläkkeitä.

SKP esittää säädettäväksi ylisuuriin eläkkeisiin oikeudenmukaisen eläkekaton.

SKP vaatii 70 vuoden iän ylittäneille, alle 1 200 euron kuukausituloilla eläville kansalaisille maksuttomia terveydenhoitopalveluita ja lääkärin määräämien lääkkeiden täysimääräistä korvaamista.

SKP torjuu nykymuotoisen elinaikakertoimen käytön eläkepo-

liittisenä ratkaisuna. Elinaikakerroin näyttäytyy pikemminkin uusien eläkeläisikäluokkien vanhuuseläkkeiden leikkurina ja elinikäisen työajan pidentämisyrityksenä kuin aitona huolena eläkevarojen riittävydestä ja tulevien eläkeläisten toimeentulosta. Päättäjien on keskityttävä ensisijaisesti nuorisotyöttömyyden torjuntaan ja työpaikkojen luomiseen nuorille työntekijöille.

SKP vaatii, että nykyiset työeläkerahastot (yhteismäärältään 241 miljardia euroa vuoden 2021 kesäkuun lopussa) yhdistetään ja varojen käyttö saatetaan demokraattiseen valvontaan, johon osallistuvat ammattiyhdistysliikkeen, eduskunnan ja eläkeläisjärjestöjen valitsemat edustajat.

SKP vaatii kokonaisvaltaisen eläkeuudistuksen toteuttamista, jossa kansaneläkejärjestelmää kehitetään peruseläkejärjestelmänä ja kaikki eläkkeet sekä eläkevarat keskitetään valtion sosiaaliturvalaitoksen hoitoon.

SKP vaatii maan hallitusta ja eduskuntaa aloittamaan välittömät toimet vanhusasiavaltuutetun toimen perustamiseksi maahan.

Lähteitä:

SKP:n Eläkepoliittinen ohjelma: demokraattiseen eläkeuudistukseen (1975).

Vasemmistoliiton eläkepoliittinen ohjelma (2017).

Kelan, TELA:n ja Eläketurvakeskuksen (ETK) tilastoja.

NIEMELÄ, HEIKKI, Suomen kokonaiseläkejärjestelmän muotoutuminen. Väitöskirja. Kansaneläkelaitoksen julkaisuja 1988.

RUOTSALAINEN, SEPPO, Sosiaaliturvapolitiikan teoria eri aikakausina. Kansaneläkelaitoksen julkaisuja M:61. Helsinki 1996.

SKP:n eläkepoliittisia vaatimuksia

- Välittömänä ja kiireellisenä toimenä vähintään 200 euron korotus kansan- ja takueläkkeisiin.
- Kansaneläkkeen korottaminen vähintään 1 200 euroon.
- Alun perin käytetyn ansiotasoindeksin palauttaminen eläkeindeksiksi.
- Miesten ja naisten eläkkeiden eroa on tasattava naisköyhyyden vähentämiseksi.
- Työttömyyden, perhevapaiden, maksuttoman hoivatyön ja pätkätöiden vaikutusta eläkkeisiin on kompensoitava valtion toimesta.
- Ylisuuriin eläkkeisiin oikeudenmukainen eläkekatto.
- Vaadimme 70 vuoden iän ylittäneille, alle 1 200 euron kuukausituloilla eläville kansalaisille maksuttomia terveydenhoitopalveluita ja lääkärin määräämien lääkkeiden täysimääräistä korvaamista.
- Torjumme nykymuotoisen elinaikakertoimen käytön eläkepoliittisena ratkaisuna.
- Nykyiset työeläkerahastot (yhteismäärältään 241 miljardia euroa 2021 kesäkuun lopussa) on yhdistettävä ja varojen käyttö saatettava demokraattiseen valvontaan, johon osallistuvat ammattiyhdistysliikkeen, eduskunnan ja eläkeläisjärjestöjen valitsevat edustajat.
- Vaadimme kokonaisvaltaisen eläkeuudistuksen toteuttamista, jossa kansaneläkejärjestelmää kehitetään peruseläkejärjestelmänä ja kaikki eläkkeet sekä eläkevarat keskitetään valtion sosiaaliturvalaitoksen hoitoon.
- Hallituksen ja eduskunnan on aloitettava välittömät toimet vanhusasiavaltuutetun toimen perustamiseksi maahan.

www.skp.fi

kommunistit
SUOMEN KOMMUNISTINEN PUOLUE

www.skp.fi Viljatie 4 b 3.krs
skp@skp.fi 00700 Helsinki

TIEDONANTAJA

www.tiedonantaja.fi